

AMERİKANIN TARİHİNDE GÖÇMENLERİN YERİ

Sencer Tonguç

Amerika Birleşik Devletlerinin varoluş sebebi olan göçler bu ülkenin gelişmesinde en devamlı ve en yaygın tesiri icra etmişlerdir ve Amerika'ya olan göçlerin tarihini kaleme almak isteyen bir kimsenin farkına varacağı ilk şey böyle bir tetkikin bizzat Amerika tarihini yazmaktan farksız olduğudur. Göçmenlerin tarihi ve Amerika tarihi birbirinden ayıramaz. Bu konuyu ele alan herhangi bir kimsenin gözüne çarpacak olan şeyler Amerika'nın yeni göçmenleri nasıl karşıladığı, 1820 yılından beri geçen zaman zarfında Amerika'ya gelen otuzbeş milyonu aşkın göçmenin ülkenin politik, sosyal ve ekonomik müesseselerine yaptığı tesirlerdir¹. Ansızın büyüyen kasabalar ve bunların yarattığı problemler, politika hakkında değişik görüşlere sahip yeni seçmenlerin oylarıyla ortaya çıkan cereyanların Amerikan cemiyetine katılan yeni elemanların iyi ve kötü taraflarına dikkati çekmesi tabii idi.

Bu yazıda konuyu ikinci bir açıdan, yâni göçmenlerin açısından da ele almak istiyoruz. Göçler Amerika'yı evvelâ meydana getirdi, sonra da devamlı değişikliklere tâbi tuttu. Bu herkesçe bilinir ve geniş ölçüde işlenmiştir. Genellikle hesaba katılmıyan bir nokta bu göç hareketinin göçlere katılanları da çok değiştirdiğidir². Alışılmış bir hayat tarzını terkediş, tanıdık bir muhitten

¹ Bu alanda önemli eserler olarak O. Handlin'in "*Boston's Immigrants, 1790-1865.*", Cambridge, Harvard Univ. Press 1941. Marcus L. Hansen'in "*The Immigrant in American History*" Cambridge, Harvard Univ. Press, 1940.,: O. Handlin'in "*Race and Nationality in American Life.*": Boston, Little Brown, 1957 A. M. Schlesinger'in "*Paths to the Present.*", New-York, Macmillan 1949, sayılabilir.

² Bu problemin bazı yönlerine O. Handlin'in "*The Uprooted.*", Boston, Little Brown, 1951 isimli eserinde değinilmiştir.

ayrılık, yabancı bir muhitte her türlü bağlardan mahrum kalışın tesirsiz kalması beklenemezdi. Göçler ve göçmenler hakkında çok taraflı bir fikre varabilmek için bu insanları kabûl eden cemiyet kadar, kabûl edilen insanlar ve onların problemleri de ele alınmalıdır.

Geçen üç buçuk yüzyılı kaplıyan Amerika tarihi birbiri peşisıra dalgalar hâlinde gelen³ ve hemen hemen boş bir kıtayı dünyanın en kudretli milleti hâline sokan göçmenlerin emekleriyle yoğrulmuştur. Amerikan cemiyeti, ekonomik hayatı, politikası ve düşünce hayatı Birleşik Devletler'in tarihin en büyük göçünden ne derecede istifade ettiğini göstermektedir. Başka yeni memleketlerin, bu arada Avustralya ve Arjantin'in göçmenler tarafından kurulduğu bir gerçek olmakla beraber, başka hiçbir memleket Birleşik Devletler'in göçmenler üzerinde icra ettiği çekme kuvvetine sahip olamamıştır. Avrupa'dan 17. asırdan beri göç etmiş bulunan takriben yetmiş milyon insanın yarısından fazlası Amerikaya gitmiştir. Irkların karışımı bakımından ise Amerika Birleşik Devletleri erişilmesi çok güç bir rekora sahip bulunmaktadır⁴. Amerika'nın nüfusu dünyanın dört köşesinden oraya toplanan insanlardan meydana gelmiş, onu klâsik bir göç memleketi hâline sokmuştur.

Böylece Amerikan kültürü yabancı dillere, dinlere ve âdetlere sahip milyonlarca göçmenin kültürlerinin karışımından meydana gelmiştir. Fakat göçmenlerin Avrupa'dan getirdikleri ananeler Yeni dünya şartları içinde bir dereceye kadar tâdil edildi. İnceleyeceğimiz işte bu iki faktördür. Göçmenlerin Amerikan kültürüne olan tesirleri, ve diğer taraftan içine girdikleri yeni muhitin göçmenlerde yarattığı değişiklikler.

Uzun zamandır tarihçiler arasında göçmenleri üçe ayırmak moda olmuştur. 1776'dan evvel Amerika'ya gelenler "colonists,, , "eski,, göçmenler (yani 1820-1880 arasında gelen kuzey-batı Avrupalılar) ve "yeni,, göçmenler (başlıca 1880'den sonra gelen

³ Göçmenlerin geliş tarihleri, sayıları, geldikleri memleketler, Amerika'da yerleştikleri bölgeler hakkında geniş bilgi C. O. Paullin and J. K. Wright'in "Atlas of the Historical Geography of the U. S., Washington, Carnegie Institution and the American Geographical Society of New York, 1932 ve sınırlı bir bölge ve devir için R. Ernst'in "Immigrant Life in New York City, 1825-1853,, New York, King's Crown Press, 1949 adlı kitaplarında bulunabilir.

⁴ Avustralya'ya giden göçmenlerin beşte dördü İngiltere'den, Arjantin'e gidenlerin dörtte üçünden fazlasını İtalya ve İspanya'dan, Güney Afrika'ya yerleşenlerin hemen hepsi Hollanda veya İngiltere'den gitmişlerdir.

güney-doğu Avrupalılar). Böyle ayırımlar bizi ancak yanlış yollara götürebilir. Bir kere, 1776'dan evvel gelenlerin çoğunun, kolonilerin bağımsızlığını kazanmasından sonra gelenlerden farkı yoktu. İkincisi, "eski,,lerle "yeni,,ler arasında sayı (yenilerin sayısı daha fazlaydı) ve kültür farkları olmakla beraber Amerika'ya geliş sebepleri ve yeni muhite intibak kabiliyetleri ayırdır.

Bu geleneksel göçmen sınıflandırılmasının pekçok kimse tarafından kabûl edilip kullanılması göçler mevzuunda temel bir gerçeğin gözden kaçmasına sebep olmuştur, bu da Amerikan tarihi boyunca sosyal bir olay olarak göçlerin pek az değişme gösterdiğiidir. Meselâ baştan sonuna kadar göç sebepleri hemen hemen hiç değişmemiştir: Zengin olma ümidi, dinî veya politik baskıdan kaçış, bâzen İrlanda'da olduğu gibi açlık, toprak ihtiyacı⁵. Amerikanın cazibesi koloniler devrinde ingilizleri, İskoçya'dan İrlanda'ya göçenleri ve almanları; ondokuzuncu yüzyılda İrlandalı, Alman, İtalyan ve Slav köylülerini, yirminci yüzyılda ise Meksika'lı ve Puerto Rico'lularını çekti. Yalnız bütün bu insanlar için maddî imkânlarını düzeltme gayesinin müşterek olduğunu sanmamalıyız. Zengin olmak için Amerika'ya gelenler dahi bu memleketin diğer cazip noktalarına lâkayıt değildiler. Muhtelif göçmen gurupları bir takım temel benzeşmeler gösterirler. Nereden gelirlerse gelsinler kendilerini içinde herhangi bir yer sahibi olmadıkları yabancı bir ortamda buldular. Göçmenlerin yeni şartlara intibak ediş tarzlarının her yerde tıpatıp aynı olmaması tabiidir, asıl büyük farklar göçmenlerin bıraktığı izlerin mahiyetindedir. Bunu değerlendirirken devamlı olarak hatırdan tutmamız gereken cihetler yalnız göçmenlerin Avrupa'da nasıl muhitlerden kopup geldikleri değil, fakat aynı zamanda Amerika'ya varış zamanlarıdır. Devamlı olarak değişmekte olan bu ülkede tesirleri hiçbir zaman sürekli olarak aynı kalmadı.

⁵ O. Handlin "The Uprooted,, adlı kitabında (s. 25-26) Avrupa'da 18. asrın ortasından 19. asrın ortasına kadar köylü sınıfı arasında hüküm süren şartları şöyle anlatıyor. Bu yüzyıl içinde henüz izah edilemeyen sebeplerden dolayı küçük çocuklar arasında ölüm vakalarının azalmasıyla Avrupa'nın nüfusu yaklaşık olarak yüzkırk milyondan ikiyüz altmış milyona çıktı. Bunun tabii neticelerinden biri olarak çiftçi âilelerinde erkek çocukların ayrı ayrı toprak sahibi olmaları şöyle dursun iş bulmaları dahi çok güçleşti. Ortaya çıkan huzursuz nesiller—topraksız ve işsiz erkek, çeyizsiz kız çocuklar—göçler için müsait bir malzeme teşkil ettiler.

Amerika göçmenlerinin cesaretine hayran olmamak elden gelmiyor, zira kendileri için ne sakladığını bilmedikleri bir geleceğe doğru yola çıkıyorlardı. Fakat sadece cesaret muvaffakiyet için bir garanti teşkil etmiyordu. Atlantığı geçiş eski rollerin, hayat problemlerine karşı olan tutumun temelden değişmesini gerektiriyordu. Avrupa'da iyi bir köylüde aranan vasıflar—iyi komşuluk, itaat, üstlerine hürmet—daha onları Amerika'ya götüren gemide, nisbeten rahat bir köşe bulabilmek için itişip kakışan kütleler arasında değerini kaybetmişti; zira eski nizamları bir kenara atıp açık göz davranan ve menfaatini gözetenler kârlı çıkıyordu. Bu tecrübe muhakkak ki eski davranış kurallarının geçerliği hakkında şüpheler uyandırdığı kadar göçmenleri yeni topraklarda bekliyen şartlar hakkında da bir fikir veriyordu. Geçirdiği sarsıntılı devreden kendini toparlamaya zaman bulamadan bu memleketin güç ve yabancı şartları içinde muvaffak olabilmek için herkesin başının çaresine bakması gerekti. Bu göçün yarattığı ilk neticelerden biri olmuştur: Eski cemiyet, gurup bağları kopmuş, mevcut bütün tehlikelere rağmen herkes tek başına hareket etmeyi tercih etmiştir. İlerde muayyen ırk guruplarının kümelenme eğilimlerine rağmen bu nazar-ı itibara alınması gereken bir husustur.

Yeni dünyada iş bulanları da yeni sukut-ı hayaller bekliyor. Fabrikalarda çalışanlar çok defa tamamını görmedikleri bir bütünün parçalarını imâl gibi manasız bir işle uğraşıyordu. Toprakta çalışanlar komşularının yardımına, zengin toprak sahiplerinin anlayışlı, adamlarına karşı mesuliyetlerini müdrük davranışlarından emin olabilirler miydi? Böyle zannedenler çok geçmeden yanıldıklarını anladılar. Göçmenlerin geldikleri ülkelerde değer verilen vasıflar Amerika'da muvaffakiyet sağlayacak şeyler değildi. Göçmenler kendi iktidarları nisbetinde yeni şartlara uymağa, kendi ölçülerinde birer iş adamı olmağa çalıştılar. Bu yarışmada muvaffakiyet şansı fazla olanlar şehirlilerdi, ümitlerini bizzat gerçekleştirmiyenler ise çocuklarının daha şanslı olmalarını temenni edebilirlerdi. Muvaffakiyete ulaşsın ulaşmasın göçmenin Avrupa'dan kopuşu besbelli idi. Eskisi gibi yaşamağa devam ettiği takdirde muvaffakiyetsizliğe mâhkûm olacak, muhitin şartlarına uyup başarı kazananlar ise her an köksüzlüklerini hatırlıyacaklardı. Talihleri ne kadar yâver gitmiş olursa olsun anavatanlarını terketmiş ve Amerika'ya intibak edebilmek için türlü sıkıntılara

arastındaki büyük farkı hatırlamalarına yetiyordu. Amerika bir bakıma nizamsız bir ülke gibi görünüyordu. hiç bir mevki garanti edilemiyordu, hiç bir şahıs veya âile cemiyet içinde belirli bir yere sahip değildi. Bu müşahedeler ve bunlara karşı uyanan tepkiler eski değerlere daha sıkıca sarılmak oldu. Bu manâda bütün göçmenlerin muhafazakâr olduğu söylenebilir.

Amerika'ya gelip yerleşme göçmenin çalışma ve yaşama şartlarında, düşüncelerinde devamlılığı yoketmişti. Eski dünyadan çok farklı olan yeni ortam çok yaygın bir şekilde onlara tesir etti. Göçmenler Amerika'da çok farklı topraklara kök salmaya çalıştılar: büyük şehirlere, madenlerin veya fabrikaların civarına, alabildiğine uzanan bozkırların ortasına. Nereye giderlerse gitsinler hepsinin müşterek tecrübesi Avrupa'daki hayat tarzını bu yeni topraklarda yaratmanın imkânsızlığı oldu. Meselâ Almanya, İtalya'da terketmiş oldukları köyün bir benzerini Amerika'da kuramadılar. Bu ayrılığın, yabancılığın üzerinde yaptığı baskı yerleşme ve hareket tarzalarına geniş ölçüde tesir etti. Göçmen guruplarının yaşadıkları mahâller, seçtikleri (veya kendilerine teklif edilen işler), sosyal davranışları, tek tek veya bir kütle olarak içmeye veya muayyen kanundışı işlere gösterdikleri meyil, kurdukları yardımlaşma cemiyetleri, aralarında şansı veya kafası ve gayreti sayesinde sivrilenenlerin taşındıkları bölgeler, arasına karışmaya çalıştıkları ortamlar daima muayyen bir yol tâkip eder. Göçmen guruplarında lider mevkiine yükselenler şahsî gururlarını tatmin edecek birçok şeylere sahiptiler. Memleketlerinde belki de topraksız, önemsiz bir insan oldukları hâlde yeni muhitlerine uymayı becermiş, para ve bir dereceye kadar mevki sahibi olmuşlardı.

Buna rağmen bu yükseliş kendilerini mensup oldukları guruplardan ayırma bahasına olmuştu. Durumunu düzeltmemiş olanlar kendileri gibilerle temasta oldukları halde iş adamı durumuna yükselenler her türlü kimselerle temasa geliyorlar ve işlerini yürütmek için, nüfuzlu yabancılarla iyi geçinebilmek zaruretinin duşuyorlardı. Bunun için Amerika'lılar gibi giyinmek, ingilizceyi iyi öğrenmek, onların âdetleriyle hiç olmazsa aşinalık peyda etmek, hattâ bazan ismini değiştirmek gerekiyordu. Diğer taraftan kendi milletinden olanların bağılık ve saygısını kaybetmemek için bu yabancı âdetlerin benimsenmesinin sınırlı kalmasının şart olduğu hatırlanırsa bu göçmen guruplarına liderlik yapma durumunda

katlanmışlardı ve etraflarına bakınmaları eski gelenlerle kendileri olanların durumlarının güçlüğü anlaşılır.

Yıllar geçtikçe göçmenlerin geride bıraktığı ülkelerin câzibesinin hayallerinde artması tabii idi. Amerika'da karşılaştıkları problemler onlara Avrupa'da bıraktıkları problemleri unutturdu. Orada komşuları daha yardımseverdi, krizler daha kolaylıkla atlatılırdı, şimdiki güçlüklerin orada karşılıklarına çıkmasına imkân yoktu. Realite ile karşılaştıkları zaman ise—eski köylerinden gönderilen bir fotoğraf: kilise meğer ne kadar harap, evler ne kadar yıkık dökükmüş; Amerika'ya kendilerinden sonra gelen bir memleketlileri: kılığı kıyafeti, hareketleri, bu yabancı muhitin verdiği ürkeklikle büsbütün beceriksiz görünen bir köylü —durum bambaşka oluyordu. Hasretle anavatanlarına bakmalarına rağmen artık köylü değildiler, Amerika'da görüp yaşadıkları o cemiyetten onları artık ayırmıştı.

Göçmenler farkında olarak veya olmıyarak, isteyerek veya istemiyerek eski memleketleri ile olan bağlarını gevşetmeğe veya koparmağa başladıkları, yeni memleketlerine intibak edip oraya ısınmaya, Amerika'lı olmakla öğrenmeye başladıkları sırada ondokuzuncu asrın ikinci yarısında Amerika'da bir cereyan belirmeğe başladı. Uzun bir süre göçmenleri hiç bir kayda tâbi olmaksızın kabul eden Amerika'da ikinci nesil göçmenler babalarının fazla rekabet görmeden buldukları işlerden iyisine göz koymaya ve bâzen de bunları elde etmeğe başlayınca menfaatleri zarar gören eski-genellikle Anglo-Sakson kanından gelme-amerikalılar yeni göçmenlerin eşit birer vatandaş olmadıklarını, onların eski amerikalıların ırk bütünlüğünü ve saflığını bozacağını, bundan sonra göçmen sayısının sınırlanmasını savunmaya başladılar. Yeni göçmenleri tamamen eritmek, Anglo-Sakson kültürünü kendilerine aşılacak gerektiği fikri ileri sürülmeğe başlandı. Fakat bunu tatbik etmek kolay bir şey değildi. "Eskiler,, yeni göçmenlerin guruplaşıp bir arada yaşamasından, yeni muhitine bile bile uzak kalmasından şikâyet ettiği halde, göçmenlerin aradaki mesafeyi azaltmak, onların arasına katılmak teşebbüslerini de iyi karşılamıyordu⁶. Temelden gelişmelerle dolu bir

⁶ J. Higham, *Strangers in the Land: Patterns of American Nativism, 1860-1925*, New Brunswick, N. J., Rutgers Univ. Press, 1955 s. 172.

tutum. Hem yeni göçmenlerin Amerikan kültürünün temeli olduğu kabul edilen Anglo-Sakson kültürünü benimsemeleri arzu ediliyor, ancak bu şekilde Amerikan hayatında rol oynayabilecekleri ima ediliyor, hem de bunu sağlayabilecek tek yol olan yakın temasın kaçınılıyordu. İlk hattâ ikinci nesil göçmenleri Amerikan hayatının serbestisi içinde hemen hemen hiçbir tahdit olmaksızın istedikleri gibi hareket edebileceklerini fakat eski kültürleri ile olan bağları kopardıkları hâlde yeni muhitleri tarafından da tam olarak kabul edilmediklerini tecrübe ile öğrenirler. Genellikle bu ancak sonraki nesiller için gerçekleşebilecekti.

Şimdiye kadar yazdıklarımız kötümser bir hava yaratmış olabilir, fakat Amerika ve göçmenler meselesi ele alınca bu ciheti dikkate almamak eksik bir fikre sahip olmamıza sebep olabilir. Şimdi ikinci faktör olan Amerika hayat ve kültürüne göçmenlerin tesirine ve her iki faktörün mukayeseli bir muhasebesine geçebiliriz. Amerika tarihinde göçlerin önemi belirli olduğu kadar kesin olarak tarifi de aynı derecede güçtür. Millet başlangıçtan bugüne kadar geçirdiği bütün gelişme safhalarında göçmenin izini görmek mümkündür⁷, Amerikan kültürünün hiçbir veçhesi yoktur ki göçmenler tesir etmiş olmasın. Fakat unutmamalıyız ki göçmenler organik bir bütünün ayrılmaz bir parçasıydı, Amerikan kültürüne kattıklarını ancak milletin genel hayatı içinde değerlendirebiliriz. Bu sebepten Amerikan toplumu ve kültürü üzerine göçmenlerin tesirlerini izole etmek, teşhis edip bir ad takmak imkânsız gibi bir şeydir. Bu çeşit bir tetkikte yapabileceğimiz göçmenlerin bu kültür ve hayata kattıklarının ölçüsünü ve mahiyetini belirtmektir.

Göçlerin en göze batan neticeleri nüfus ve ekonomi sahasında olmuştur. Birleşik Devletleri devamlı olarak yüksek sayılda göçmen akımının nüfusun artmasında önemli bir faktör olduğu muhakkaktır ve hemen bütün yazarlar tarafından kabul edilir. Bu hususta hatırlamamız gereken diğer bir nokta göçmenlerin genellikle genç kimseler olduğu (yüzde seksenden fazlası kırkbeş yaşından küçüktü) ve bundan dolayı nüfus artışında sayılarının işaret ettiklerinden daha önemli bir rol oynadıklarıdır.

⁷ F. J. Brown and J. S. Roucek, *One America: The History, Contributions, and Problems of our Racial and National Minorities*, New York, Prentice-Hall, 1952 s. 126.

Amerika'nın muazzam ekonomik potansiyelinden istifade de ancak gene geniş ölçüde göçmenlerin büyük gayretleri sayesinde gerçekleşebilmiştir. Gelen kütleler bâkir bir kıtanın işlenmemiş topraklarından istifade için lüzumlu iş gücünün çoğunu sağladılar ve bu bilhassa Amerika'nın bağımsızlığını kazanmasından evvelki devre için mevzu'-ı bahistir: koloniler yayılmak için değil mevcudiyetlerini idâme ettirmek için dahi yeni kana—ister hür göçmen, ister kontratlı işçi, ister zenci köle olsun—muhtaçtılar⁸.

Diğer taraftan Amerika'nın batı sınırlarının yayılmasında göçmenlerin oynadığı rol devamlı olarak aynı önemde olmuştur denemez. Koloniler onyedinci yüzyılda ilk kurulduğu zaman gelenler ister istemez kendilerini sınırdan huldular; başlangıçta beyazların elindeki toprakların batı sınırlarına doğru bir hareket görüldü, bâzen resmî makamlar göçmenleri batı sınırına yerleştirerek onlardan kızılderili akınlarına karşı bir tampon olarak istifade etti⁹. Fakat ondokuzuncu yüzyılın ilk yarısında Amerikanın batı sınırı Mississippi nehri ve ötesine yayıldığı sıralarda bu yönde ilerliyenler arasında yeni göçmenlere gittikçe az rastlanmağa başlandı. Yeni gelenlerin pek azı bozkırlarda yerleşip ziraat yapabilmek için gerekli kapitale sahipti, kesif ormanlık bölgelere yerleşmek ise Avrupa'dan yeni gelen göçmenlerin sahip olmadıkları hususi bilgilere ihtiyaç gösteriyordu. Bu sebeplerden yeni göçmenlerin batıya doğru ilerlemede rolü bu teşebbüsün öncülerinin peşinden gitmek ve azçok tanzim edilmiş toprakları almak oldu.

Yeni göçmen guruplarının aralıksız olarak Amerika'ya gelip ekonomik piramidin tabanında yer almaları çok yaygın sosyal neticeler doğurmuştur. Göçler Amerikan cemiyetinde yarattıkları seyyaliyet dolayısıyla orada Avrupa'dakine benzer katılmış bir cemiyet nizamının meydana gelmesine mâni oldukları gibi, Amerika'nın sınıfsız cemiyet sistemini de yaratan sebepler arasındadırlar.

Amerikan siyaseti üzerinde göçmenlerin tesiri doğrudan doğruya ve vasıtalı olmak üzere iki türlü olmuştur. Oy sahibi olarak göçmenler memleketin siyasî bünyesine önemli bir tesirde bulundular ve uzun vâdeli siyaset programlarının tesbitinde rolleri

büyük oldu. Fakat bu rollerin tamamen müsbet olup olmadığı zaman zaman hararetle bir şekilde tartışılmıştır. Göçmenin demokratik nizamın kaidelerine âşina olmaması, Amerika için önemli olan günün meselelerini tanımaması, ve yeni memleketine intibak etme kaygısının maddî meselelere inhisar etmesi siyasetin kendisi için başlıca alâka kaynağı olmaması neticesini verdi. Bu şartlar yeni gelenlerin ihtiyaçlarını bilen ve bunları karşılayarak geniş sayıda oyu kontrolü altına alıp mahallî idareleri maksatlarına göre kullanan siyasî patronların türemesine imkân verdi. Tabii ki Amerikan siyasetinde su'-i istimaller göçmenlerle başlamıştır diye birşey söylenemez, fakat göçmenlerin mevcudiyetinin ve onun siyasete gösterdiği tepkiyi hazırhyan şartların bu neticenin doğup gelişmesini mümkün kıldığı da bir gerçektir.

Göçler Amerikan demokrasisinin tatbikatı kadar nazariyatını da değiştirdi: Göçmenlerin gittikçe artan sayıda memleketlerden gelmesi eşitlik mefhumunun yaygın bir şekil alması sonucunu doğurdu. Amerika'ya ilk olarak yerleşip bütün insanların eşit olarak doğduğunu ilân edenler genç cumhuriyetin dünyanın dört köşesinden gelip bu sözün doğru olup olmadığını tecrübe etmek isteyenlerle dolacağını herhâlde düşünmemişlerdi. Amerikan tarihinde demokrasinin ne ırktan olursa olsun bütün insanlara eşit haklar verilmesi şeklinde tarifine itiraz edenler de görülür¹⁰; fakat zamanla demokrasinin tatbikatının nazariyatına gittikçe yaklaşmasına bunlar da mâni olmadı.

Ölçüp değerlendirmesi en güç olan şey göçmenlerin Amerika'nın kültür hayatına yaptıkları hizmetlerdir. Bunun için muhtelif ırk guruplarına mensup meşhur kimserlerin isimlerini ihtiva eden listeler yapılmış ve bu şekilde etnik gurupların rolleri tesbit edilmeğe çalışılmıştır. Çok daha müsbet bir tutum göçmenlerin hayatını Amerikan kültürünün parçası olarak tedkik etmektir. Başlangıçta her göçmen gurubu, geleneklerini muhafaza etmek isteği ile, kendisine mahsus bir kültür yaratmaya çalıştı ve bunun için çeşitli dinî, terbiyevî ve hayırsever cemiyetler kurmak zorunda kaldı. Fakat bu adım dahi mevcut Amerikan modellerine uyulması hususunda nasıl bir baskı mevcut olduğunu gösterir;

⁸ M. A. Jones, *American Immigration*, Chicago, University of Chicago Press, 1960 s. 309.

⁹ R. Riegel, *America Moves West*, New York, Holt, 1956 s. 56.

¹⁰ J. Higham, yukarıda zikredilen eser, s. 81.

zira Avrupa'da birer benzeri bulunmayan bu gönüllü teşekküller daima Amerika'daki benzerlerini kopya ettiler.

Bu temayüller gün geçtikçe belirli bir hâl aldı. İlk nesilden Amerika'lılar arasında bile bu gurup hayatına tamamen iştirâk edenler çok değildi, ikinci nesilde ise bu sayı daha da azaldı. Bu demektir ki göçmenlerin kurmuş oldukları cemiyetler eğer hayatlarını devam ettireceklerse Amerikan ölçülerine daha fazla uymak ve Amerikan kültürünün bir parçası olmak zorundadırlar. Meselâ göçmen teşekküllerinin çıkardığı gazeteler gerek muhteva gerek görünüş bakımından genellikle Amerikan gazetelerinden farksız oldular, göçmen okulları mümkün olduğu kadar mahallî modellere benzemeğe çalıştılar.

Hemen göze çarpmayan fakat çok derin tesirleri olan bu değişme ve kaynaşma yalnız göçmenlerin Amerikan kültürüne hizmetlerinin değil, fakat göçmenlerin bağlılıkları paradoksunun da izahı için anahtar teşkil eder. Birçok yabancı müşahidler için göçmenlerin değişik ırk guruplarının fertleri olarak Amerikan milliyetçiliği fikrini müdafaa etmeleri tezatlarla dolu görünebilir. Fakat bu ancak satıhta kalan bir tezattır. Amerika'daki İrlandalılar, İtalyanlar ve diğer yabancı ırk mensupları Avrupa'daki yurtlarının bayramlarını kutlarken büyük Amerikan cemiyeti içinde şahsiyetlerini tebarüz ettirmekte, ve böyle yaparken dahi Amerika'da herkesi birbirine bağlayan müşterek millî irâdelere sadakatlerini yenilemektedirler¹¹.

Bu şekilde göçmenler Amerika Birleşik Devletleri'nin armasındaki sözlere yeni bir mana katmakta, Birleşik Devletler çeşidli memleketlerden gelen, fakat müşterek olarak hürriyet ve demokrasi ideallerine bağlı olan insanların meydana getirdiği birlik manasını kazanmaktadır.

¹¹ N. Glazer ile D. P. Moynihan'ın geçen yıl neşretmiş oldukları "*Beyond the Melting Pot*," M. I. T. Press and Harvard University Press. 1963, isimli eserinde bu mevzu etraflı olarak işlenmiştir. Yazarların kanaatinece çeşidli etnik guruplar yıllar zarfında çok değişmiş olabilir; fakat hepsi de millî hüviyetlerini muhafaza etmişlerdir. Aralarındaki fark eskisi kadar büyüktür ve yazarlara göre bu şâyânî arzu birşeydir. Zenci, Puerto-Rico'lu, Yahudi, İtalyan, İrlanda'lı gurupların yıllar boyunca gösterdikleri karakteristikleri, meslek durumlarını, cemiyetteki mevkillerini inceledikten sonra vardıkları sonuç bütün bu gurupların kendilerini Amerika'lı hissettikleri ve sahiden Amerika'lı olduklarıdır; fakat yine de Zenci-Amerika'lı, İtalyan-Amerika'lı veya İrlanda'lı-Amerika'lı olarak vasıflarını muhafaza ediyorlar. Bu değişik hüviyetler millî kültürün zenginliğini artırmaktadır.